

Розділ 2
**ТЕОРІЯ, ПРАКТИКА І СУЧАСНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СИСТЕМИ
ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В
УКРАЇНІ**

УДК 657

Chluska Jolanta,
Dr Hab., Prof. PCz,
Wydział Zarządzania
Politechnika Częstochowska
(Polska)

**RACHUNKOWOŚĆ PODMIOTÓW NIEPROWADZĄCYCH
DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ W POLSCE**

Polskie prawo bilansowe w ostatnich latach przechodzi szereg zmian. Zmiany przepisów prowadzenia rachunkowości od 2014r. dotyczą wdrażania w Polsce postanowień Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/34/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie rocznych sprawozdań finansowych, skonsolidowanych sprawozdań finansowych i powiązanych sprawozdań niektórych rodzajów jednostek, zmieniającej dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/43/WE oraz uchylającej dyrektywy Rady 78/660/EWG i 83/349/EWG. Nowa dyrektywa 2013/34/UE została opublikowana w dniu 29 czerwca 2013r. i weszła w życie w dwudziestym dniu po jej opublikowaniu. Kraje członkowskie miały czas na jej implementację do 20 lipca 2015 r. Nowa dyrektywa ma na celu między innymi wprowadzenie uproszczeń w sprawozdawczości finansowej małych jednostek. W związku z powyższymi zmianami, w polskich przepisach prawnych również uwzględniono uproszczenia dla jednostek mikro a następnie zdefiniowano parametry wyodrębnienia małych jednostek. Dla obu grup przewidziano w przepisach liczne uproszczenia dotyczące rachunkowości, w tym przede wszystkim sprawozdawczości.

Wśród podmiotów gospodarczych w Polsce, funkcjonują jednostki gospodarujące funkcjonujące w różnych formach organizacyjno – prawnych. Niektóre z nich prowadzą działalność gospodarczą a inne nie, realizując w swojej działalności cele społeczne lub gospodarczo- użyteczne w zakresie ochrony zdrowia, rozwoju gospodarki i nauki, oświaty i wychowania, kultury i sztuki, opieki i pomocy społecznej czy ochrony środowiska i zabytków. Podmioty te prowadzą swoją działalność jako stowarzyszenia, związki zawodowe, organizacje pracodawców, izby gospodarcze, fundacje, organizacje dobroczynności i opieki społecznej, przedstawicielstwa przedsiębiorców zagranicznych. Jednostki nieprowadzące działalności gospodarczej charakteryzują się następującymi cechami [Czubakowska K., Winiarska K., s.7]:

- a) posiadają osobowość prawną,
- b) wpisane są do rejestru sądowego,
- c) podlegają kontroli sądu i administracji państwowej,

- d) realizują cele niezarobkowe,
- e) podlegają systemowi podatkowemu,
- f) stosują ustawę o rachunkowości.

Do 2014r., rachunkowość tych jednostek regulowało Rozporządzenie Ministra Finansów w sprawie szczególnych zasad rachunkowości dla niektórych jednostek niebędących spółkami handlowymi, nieprowadzących działalności gospodarczej. Był to akt wykonawczy do ustawy o rachunkowości. Na mocy ustawy zmieniającej, zasady rachunkowości podmiotów nieprowadzących działalności gospodarczej w 2014r. włączono do ustawy o rachunkowości, przewidując, że jeśli nie będą one prowadzić działalności gospodarczej, będą miały status jednostki mikro. Wśród uproszczeń zasad rachunkowości dla jednostek mikro dedykowanych jednostkom nieprowadzącym działalności gospodarczej były uproszczenia zakresu sprawozdania finansowego oraz zasad rachunkowości. Uproszczenia w zakresie wyceny aktywów i pasywów, kosztów i przychodów jednostki mikro obejmowały następujące zasady:

- możliwość rezygnacji z zachowania zasady ostrożności przy wycenie poszczególnych składników aktywów i pasywów,
- ustalona w rachunku zysków i strat różnica pomiędzy przychodami a kosztami zwiększała - po zatwierdzeniu rocznego sprawozdania finansowego - odpowiednio przychody lub koszty w następnym roku obrotowym. Różnicę dodatnią można było zaliczyć na zwiększenie kapitału (funduszu) podstawowego.
- jednostka mikro nie wyceniała aktywów i pasywów według wartości godziwej i skorygowanej ceny nabycia.

W zakresie sporządzania sprawozdań finansowych jednostki mikro stosowały następujące uproszczenia:

- ich bilans oraz rachunek zysków i strat powinien zawierać informacje w zakresie ustalonym w załączniku nr 4 ustawy o rachunkowości, w którym znacznie ograniczono wykazanie pozycji sprawozdawczych,
- mogły nie sporządzać informacji dodatkowej, pod warunkiem, że przedstawiły informacje uzupełniające do bilansu określone w załączniku nr 4 do ustawy o rachunkowości,
- mogły nie sporządzać zestawienia zmian w kapitale (funduszu) własnym oraz rachunku przepływów pieniężnych.

Jeśli, przykładowo, stowarzyszenie rozpoczęło prowadzenie działalności gospodarczej, musiało prowadzić rachunkowości według ogólnych zasad.

Omawiane przepisy uległy jednak zmianie. Od 2017r., osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, w tym fundacje i stowarzyszenia, nie działające w celu osiągnięcia zysku i nie należące do sektora finansów publicznych, czyli prowadzące działalność pożytku publicznego, zostały wyodrębnione spośród jednostek i sformułowano dla nich zakres sprawozdawczości w postaci osobnego załącznika do ustawy o rachunkowości. W stosunku do poprzedniego zakresu sprawozdania finansowego (załącznik nr 4), obecny zakres ujęć i ujawnień w załączniku nr 6 jest większy. Podyktowane to jest koniecznością większej przejrzystości i czytelności sprawozdawczości jednostek działalności pożytku publicznego. Inne jednostki mogą

окреślać swój status według zasad i progów przewidzianych przepisami ustawy o rachunkowości na zasadach ogólnych.

Jak pokazują przykłady, w ciągu kilku lat przepisy dotyczące prowadzenia rachunkowości, w tym sprawozdawczości, znacząco się zmieniały, co wymagało od księgowych tych firm śledzenia przepisów i odpowiednich decyzji kierownictwa jednostek w zakresie wyboru zasad rachunkowości najbardziej odpowiadających wymogom decyzyjnym oraz obowiązkom sprawozdawczym jednostek.

Literatura:

1. Czubakowska K., Winiarska K. Rachunkowość jednostek nieprowadzących działalności gospodarczej, oddk, Gdańsk 2002.
2. Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy o rachunkowości, Dz. U. z 2014r. poz. 1100.
3. Ustawa z dnia 23 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o rachunkowości oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. 2015r. poz. 1333.
4. Ustawa z dnia 15 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o rachunkowości, Dz. U. z 2017 r. poz. 61.

УДК 657

Бабіч В.В.,

к.е.н., професор кафедри обліку і оподаткування,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА В ОПОДАТКУВАННІ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Важливість облікової політики в формуванні інформації про об'єкт оподаткування прямо витікає із п. 44.1. ст. 44 Податкового кодексу України (ПКУ), в якому зазначено, що для цілей оподаткування платники податків зобов'язані вести облік доходів і витрат та інших показників, пов'язаних з визначенням об'єктів оподаткування.

Пряма норма щодо формування об'єкта оподаткування податком на прибуток підприємства за даними бухгалтерського обліку наведена в п.134.1. ст.134 ПКУ, де зазначено, що об'єктом оподаткування податком на прибуток є прибуток із джерелом походження з України та її межами, який визначається шляхом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності, на різниці, які виникають відповідно до положень цього кодексу.

Таким чином об'єкт оподаткування податком на прибуток складається із двох частин. Перша складова формується за даними бухгалтерського обліку і тому на цей об'єкт впливають норми облікової політики підприємства.